

*Djurgårds
bladet*

Besök i ett
historiskt hus

**VI ÖVERKLAGAR
HASSELBACKEN**

Ny bok:
**Ovanliga
matsvampar**

Nr 3, oktober 2022
65e årgången

Djurgårdsbladet

Djurgårdsbladet är Djurgårdens hembygdsförenings medlemstidning.

Tidningen utges fyra gånger om året i cirka 700 exemplar.

Inkommet material publiceras i mån av utrymme. Annonser och insändare skickas till djurgardsbladet@outlook.com.

Redaktion: Carl-Fredrik Paléus (styrelseordf.), Göran Söderström (ansvarig utgivare), Kerstin Lager (chefredaktör), djurgardsbladet@outlook.com.

Citera gärna men uppge källan!

Foton av Kerstin Lager, där inget annat anges. ISSN 1400-2248. Printon AS, Tallin 2022.

Djurgårdens hembygdsförening

Djurgårdens hembygdsförening (DHF) är en politiskt och religiöst obunden, ideell förening som verkar för att värna och vårda Djurgårdens kulturhistoriska miljöer och naturvärden som del av Kungliga nationalstadsparken.

Föreningen har cirka 500 medlemmar och ordnar varje år flera medlemsaktiviteter på Djurgården.

Medlemskap 300 kr/enskild, 350 kr/sammanboende. Stödjande företag/organisation 1 000 kr.

Betala till plusgiro 35 19 91-5 eller till Swish 123 238 4048.

Ange ditt namn, fullständig postadress och tfn både i inbetalningen och i mail till barbro.fernvall@outlook.com.

Vill du stödja föreningen med en gåva är vi mycket tacksamma!

H. M. Konung Carl XVI Gustaf är hembygdsföreningens höge beskyddare.

Ordförande: Carl-Fredrik Paléus

Sekreterare: Kerstin Brunnberg, Anna-Paula Jonsson.

Kassör: Carl-Johan Bonnier

Sociala medier: Följ Djurgårdsbladet på Facebook!

Medlemsregisteransvarig: Barbro Fernvall, barbro.fernvall@outlook.com.

Postadress: Djurgårdens hembygdsförening, Östra Varvsgatan 1A, 115 21 Stockholm.

Vi är remissinstans för planer och utveckling på Djurgården.

Vid vissa, brådskande planärenden mailar vi information till alla medlemmar.

Skicka därför gärna din mailadress till barbro.fernvall@outlook.com.

Omslagsbilden

Vår nya styrelse och adjungerade på höstens första möte i hembygdsföreningens stuga: Carl-Johan Bonnier, Kerstin Brunnberg, Catherine Engellau, Fredrik von Feilitzen, Magdalena Kettis, Carl-Fredrik Paléus,

Elisabeth Rosenquist Saidac, Caroline Sylvén, Göran Söderström. Saknas på bilden: Claes Britton, Erik Broberg, Barbro Fernvall, Eva Gernandt, Henrik Waldenström. Foto: Kerstin Lager.

Välkommen!

6/10, 3/11, 1/12 Boule i Prins Bertils Boulehall

Vi ser fram emot att träffas igen efter sommaruppehållet! Både erfarna och oerfarna spelare är välkomna. Klot och lille finns på plats.

När: Första torsdagen i varje ny månad, kl 14–16.

Var: Prins Bertils Boulehall i backen ovanför Rosendals Trädgårdscafé.

Pris: 50 kr betalas på plats vid varje speltillfälle.

Anmälan: Sms'a ett par dagar innan om du kommer, till 070-277 53 11.

11/10 Villa Diorama

Knut Pousette välkomnar oss och berättar, tillsammans med byggnadsvårdare Gustaf Willers, om det gamla, historiska huset, dess restaurering och historia. Läs mer på sidan 9. Vi är både ute och inne. Kläder efter väder!

När: Tisdag 11 oktober, kl 17:30.

Var: Samling utanför Skansens huvudentré.

Pris: 100 kr icke medlemmar, 50 kr medlemmar betalas på plats med Swish eller kontant. Möjlighet ges att lösa medlemskap samtidigt.

Anmälan senast 9/10: Maila namn+tfn nr till caroline.sylvén@gmail.com eller sms 070-4154041. Stanna hemma vid symtom. Begränsat med plats.

9/11 Vrak – Museum of Wrecks

I en novemberstorm år 1660 förliste fartyget *Resande Man* i Stockholms skärgård. Skeppet var ett mindre örlogsfartyg på väg till Polen i ett viktigt diplomatiskt uppdrag.

Bara knappt hälften av dem som var ombord överlevde. En av dem, ambassadsekreterare Andreas Bjugg, beskrev målande det dramatiska skeppsbrottet. Bjuggs berättelse fick stor spridning och *Resande Man* var snart ett mytomspunnet och eftersökt vrak.

I utställningen befinner du dig under ytan, precis vid fyndplatsen på Östersjöns botten. I montrar som hänger från taket svävar föremål som hittats ombord.

Detta är bara en liten del av allt det som vi får se i en egen guidning på museet Vrak.

När: Onsdag 9 november, kl 17:45.

Var: Samling utanför Liljevalchs tillbyggnad på Falkenbergsgatan.
(Buss 67 eller spårvagn 7, hpl Liljevalchs.)

Pris: 100 kr för icke medlemmar, 50 kr för medlemmar, 0 kr för barn 0-18 år i vuxens sällskap. Betalas på plats med Swish eller kontant.

Förhandsanmälan till djurgardsbladet@outlook.com eller sms 070-2775311.

Ordföranden har ordet

Det bullrar!

”**M**onster är värst!”, säger Ragnar Persson om Grönans nya berg- och dalbana.

I vår intervju med honom berättar han hur det är att bo på Falkenbergsgatan som ligger i den gamla Djurgårdsstaden. Ett kulturminnesmärkt område med bostäder ända från 1700-talet. Det är utanför Ragnars hus Grönan vill expandera.

När tivolit byggt ut kommer bullret inte bara öka i hans bostad, utan också nå Slussen, Gamla Stan, Skeppsholmen och Strandvägen.

”Vi hade 60 decibel musikfestival i köket”, berättade en familj som bor i närheten av Ståthållarängen. En äng som varit en orörd idyll för djur och växter men som i år uppläts av KDF till

en stor musikfestival. Under den period djuren fick ungar. Henrik Waldenström skriver i det här numret om bra och dåliga events i Nationalstadsparken.

Om det bullrar från Grönan och events kan vi berätta att det bullrar rätt intensivt också bland våra medlemmar – av missnöje över beslutsfattarnas agerande. Ett agerande som strider mot både miljöbalken och riksintresset.

Hur kan kommunstyrelsen släppa igenom en detaljplan för Hasselbacken som förstör platsens historiska värden? Läs vår överklagan på sidan 6. Det Länsstyrelsen skriver om den olagligt bortförda musikpaviljongen gäller för alla kulturhistoriska miljöer; ”En rivning av sådana värdebärande egenskaper som bidrar till miljöns karaktär kan leda till att kulturvärdena fragmenteras och försvagas och innebära att platsens kulturhistoriska läsbarhet som helhet minskar.” Och mer än paviljongen har redan tagits bort på Hasselbacken.

Ibland måste man blicka bakåt för att kunna se framåt. Våra kulturhistoriska miljöer är ovärderliga för framtida generationer. En sådan fantastisk miljö är Villa Diorama, ett hus från 1846 som byggdes med en alldeles speciell funktion. Tack, familjen Pousette, för att ni välkomnar oss till ert historiska hus!

Jag ser också fram emot att få träffa dig som läser Djurgårdsbladet på våra medlemsaktiviteter!

Carl-Fredrik Paléus

Vi överklagar detaljplanen för

HASSELBACKEN

Konsthallen 15 m.fl. Diarienummer 2018-00710.

13 juni godkände kommunfullmäktige Pop House reviderade förslag till detaljplan för Hasselbacken 1 och närmaste omgivning.

Den reviderade detaljplanen innehöll vissa förbättringar men behöver till största delen omarbetas för att förslaget skall bli acceptabelt med hänsyn till platsens mycket stora historiska värden och viktiga roll i Djurgårdens historia. Detaljplanen innebär fortfarande att Hasselbackens kulturhistoriska miljö kommer skymmas och delvis förstöras.

Den 10 juli överklagade hembygdsföreningen beslutet till mark- och miljödomstolen. Här följer ett sammandrag av vår överklagan, där vi också inkluderade yttranden från ett antal viktiga och sakkunniga instanser.

Strider mot lagen i MB 4 kap 7 §

Miljöbalkens 4 kap. 7 § om riksintresset Nationalstadsparken anger att nya byggnader och åtgärder är tillåtna i en nationalstadspark förutsatt att de inte gör intrång i parkmark eller naturmiljö och ej heller skadar det historiska landskapets natur- och kulturvärden.

I den reviderade detaljplanen är terrassens grönskande miljö fortfarande ersatt av en helt plan och steril, grusad yta. Som Föreningen Rädda Djurgården anför bör man av den anledningen räkna med att större utbyggnader under mark planeras än de som visas i planhandlingarna.

Kungl. Djurgårdens förvaltning

Kungl. Djurgårdens förvaltning, som har ett övergripande ansvar för Kungl. Djurgården, anför bland annat att den historiska kullen vid Rotundan med balustreräcken och all vegetation och historiska strukturer som staket, murar, balustrader och terrasser ska bevaras, att de nya, moderna byggnaderna inte får dominera utan måste genom minskade volymer underordna sig den gamla huvudbyggnaden och sikten mot Hasselbacken, att Bellmansekens hälsa kommer påverkas negativt av beskärning på grund av uppförandet av en ny byggnad intill och att de pergolaliknande förbindelsegångar mellan huvudbyggnaden och de nya byggnaderna skulle binda samman byggnaderna på ett visuellt oönskat sätt.

Statens fastighetsverk

Statens fastighetsverk bedömer som ansvarig fastighetsägare att detaljplanelämnarförslaget kan medföra åtgärder som inte är förenliga med Miljöbalken utan att natur- och kulturvärden riskerar skadas. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § Miljöbalken slår fast att på Djurgården, som del av Nationalstadsparken, får ny bebyggelse och andra åtgärder endast få vidtas om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Statens fastighetsverk anser vidare att de nya byggnadernas omfattning

riskerar att försvaga parkmiljön och upplevelsen av Hasselbacken som del av den tidigare kungliga jaktparken. För att planen ska kunna vara förenlig med riksintresset för kulturmiljövården; Stockholms innerstad med Djurgården; är det viktigt att Hasselbacken 1 fortsatt upplevs vara del av Djurgårdens rekreationslandskap och parkmiljö med rötter i 1600-talets jaktpark.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget behöver ändras utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § Plan- och bygglagen med hänsyn till frågor som rör riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § Miljöbalken, samt riksintresse för Kungliga Nationalstadsparken enligt 4 kap. 1 och 7 §§ Miljöbalken.

Länsstyrelsen påtalar att platsens kulturvården inte får fragmenteras och försvagas, att planen skulle få negativa konsekvenser för parkmiljön, natur- och kulturvården och att den behöver ändras så att en mindre andel av natur- och parkmarken tas i anspråk, såväl förslag på nya byggnader som exempelvis nya grusade ytor och terrassens utbredning.

Stadens kulturförvaltning

Också stadens egen kulturförvaltning, Kulturstrategiska stabens Stadsutvecklingsenhet, betonar att nya byggnader bör underordna sig i skala och gestaltning till platsens historiserande uttryck och

därför bör flera föreslagna komponenter och byggnader utgå; pergola mellan huvudbyggnaden och nya Gubbhyllan och tillbyggnaden på utbyggnaden från 1992 i två våningar med takterrass och länkbbyggnad. Vidare är Kulturförvaltningen tveksam till inglasning av hela huvudbyggnadens terrass och uppbyggnad av en lägre terrassdel, eftersom fasadgestaltningen från 1927 med glasverandans gjutjärnspelare skulle byggas bort.

Politikerna gick emot markägaren

Enligt hembygdsföreningens mening är det uppseendeväckande att stadsbyggnadskontoret och kommunfullmäktige trots alla starka avstyrkanden, också markägarens, fastställt planen för Hasselbacken 1. Även om det är formellt möjligt att fastställa en plan trots markägarens tydliga invändningar är det uppenbart olämpligt och strider också mot reglerna både för Kungl. Djurgårdens nyttjande och riksintresset Nationalstadsparken.

Djurgårdens hembygdsförening yrkar att mark- och miljödomstolen upphäver beslutet att anta planförslaget för den kulturhistoriskt särskilt värdefulla fastigheten Hasselbacken 1.

Detaljplanen överprövas för närvarande av Länsstyrelsen och vi lämnar in ett extra yttrande dit. Därefter går ärendet vidare till högre instans.

Red.

Monstruöst buller!

Idyllen i det historiska bostadsområdet Djurgårdsstaden bryts av ljuden från tivolit. Mest hörs det på Falkenbergsgatan.

Vi träffar Ragnar Persson, som sedan 1970 haft sitt hem på Falkenbergsgatan.

– Gröna Lund har förändrats. Det var helt annorlunda att vara granne med tivolit då det ägdes av familjen Lindgren jämfört med hur det blev då koncernen, ägd av familjen Tidstrand, helt tog över Gröna Lund 2006, berättar Ragnar.

– Lindgrens satsade på att ha bra relationer med oss grannar. Därför blev det aldrig några stora kontroverser. Den nya ägaren påbörjade en omvandling av tivolit från nöjespark till ”upplevelseindustri” med stora, bullriga åkmaskiner.

Vad är det som låter mest?

– Det som är mest störande är Grönans nya nattklubb med discomusik sent på natten, där basen får våra väggar att vibrera, och den nya berg- och dalbanan *Monster* som placerats närmare Falkenbergsgatan än alla andra åkmaskiner och som dessutom uppförts utan krav på miljökonsekvensutredning.

– Vi är vanliga människor här, säger Ragnar. Lägenheterna fördelas till bo-

stadskön. När man bor på Djurgården får man ofta höra att man inte ska klaga. Men vi har samma rättigheter som alla andra hyresgäster. Rätten att ha lugn och ro i sitt hem är en av de fri- och rättigheter som är grundlagsskyddade.

– Dessutom är lägenheterna ganska enkla. Huset är byggnadsminnesmärkt och vårdas så att det bevaras men större ändringar eller moderniseringar får inte göras. Annars kanske vi kunnat madrassera väggarna, skrattar Ragnar.

Hur vet ni att bullret är för högt?

– Bland annat Miljöförvaltningen har mätt ljudnivån och gett Gröna Lund föreläggande om åtgärd.

– Det idag redan höga bullret kommer, när Grönan bygger ut, inte bara öka utan också spridas till andra områden än förut, nämligen till Gamla Stan, Skeppsholmen och Strandvägen. Belastningen på platsen blir alldeles för hög. Det lämpligaste vore att flytta tivolit utanför stadskärnan. Redan på familjen Lindgrens tid fanns planer på det.

Red.

På bilden Ragnar utanför sitt hem med det ständigt närvarande bullret från tivolit.

Villa Diorama

Den ”Paviljon-Byggnad wid Stora Slätten å Kongl. Djurgården” uppfördes 1846. Det var en bildteater, en så kallad diorama, som uppfördes på initiativ av G A Müller.

På 1800-talet hörde många talas om främmande platser och ville se hur de såg ut. Då fanns inga biografier och rörlig film kom inte förrän på 1890-talet. De kringresande bildteatrarna blev populära.

G A Müller, som var teaterdekorationsmålare på operan, hade fyra år tidigare vid Brunkebergstorg initierat stadens första permanenta bildteater, Kalotheama (grek. skönbildsskådespel).

En diorama (grek. *dioran*, se igenom) var ursprungligen, det vill säga runt 1822, en rundmålning vars bild dramatiserades med ljuseffekter. I museer blev det sedan vanligt att framställa biologiska scener med uppstoppade djur och rekvisita framför en målad bakgrund. Det gjordes inte bara på naturhistoriska museer i New York och Chicago utan också på Biologiska museet på Djurgården.

En av upplevelserna på Djurgårdens Diorama var att få se hur världsstaden Paris såg ut under dygnets olika tider. Effekter uppnåddes med ljussättning, där transparenta kulisser och dukar belystes från olika håll.

Placeringen på Djurgårdsslätten var noga uttänkt. Hasselbacken och andra krogar och nöjesetablissemang i området hade sin storhetstid just då, på mitten av 1800-talet, med många besökare. Trots områdets popularitet kom det inte tillräckligt många besökare till Diorama och efter tio år blev huset privatbostad.

Några som bott i huset är 1800-talspoeten Elias Sehlstedt, August Strindberg, Einar Nerman och Margareta Krook. Villa Diorama kallas också för Pousetteska Villan eftersom huset i flera generationer ägts av familjen Pousette.

Villa Diorama ligger till höger om Skansens nuvarande huvudentré.

Red.

Den 11 oktober välkomnas våra medlemmar att besöka Villa Diorama på en guidad tur.

Event – kan bli så my

Värna. Vårda. Visa.

När jag började jobba med Ekoparken, numera Nationalstadsparken, i början på 1990-talet myntade jag devisen *Värna. Vårda. Visa.* som skulle vara dess ledstjärna. Parken skulle *värnas* mot exploatering, natur och kulturhistoriska miljöer skulle *vårdas* och vi skulle *visa* upp parken för att – i besökarnas medvetande – skapa ett mentalt skydd för parkens värden.

Visa fick en rivstart i samarbetet med Strömma Turism & Sjöfart. En tät visningsverksamhet drogs i gång med guidningar och båt- och bussresor. Satsningen fick priser av turistbranschen som initiativrik och nyskapande, eftersom visningarna också innehöll den samhällsplanering som påverkade parkens existens och de konflikter som uppstod. Idag har de täta visningarna försvunnit men bör återskapas.

Event i Nationalstadsparken

Många event i parken ger oss möjlighet att visa den. Men eventen måste utgå från parkens bästa och inte skada dess kvaliteter, det vill säga naturvärden och kulturhistoriska miljöer.

Rätt event har rätt innehåll. Och planeras till rätt plats och rätt tidpunkt. Eventsäsongen 2022 har ibland varit precis tvärtom, tyvärr. Musikfestivalen *Lollapalooza* förlades till helt fel tidpunkt. Den föregicks av att Ladugårdsgårdets gräs klipptes totalt, vilket blev förödande för sent häckande sånglärkor. Hade *Lollapalooza* istället för juli lagts i augusti-september hade ingen skada skett.

Något som tyvärr är ännu vanligare är att både eventets innehåll, plats och tidpunkt är fel. Typexemplet i år blev musikfestivalen *Rosendal Garden Party*. Den förlades till juni, den tid då djuren

lycket bättre

födde ungar. Och i känslig och tidigare orörd natur där växtlighet nöttes bort och plastkapsyler och fimpar hamnade i långtidsförvaring i marken. Dessutom var det ett event som innebar högt, störande ljud både för mänskliga grannar och vilda djur. Högt konsertbuller passar bättre på Friends och Tele2 arena.

Konflikterna kring Nationalstadsparkens event har ökat kraftigt eftersom planeringen och genomförandet inte utgått från parkens bästa. Arrangören och Djurgårdsförvaltningen har fått en intäkt. Men det är på parkens bekostnad. Eventen snarare skadar än värnar och vårdar parken. Jag föreslår att man ser till att eventen lyfter Nationalstadsparkens värden samtidigt som man visar på möjligheter att besöka närliggande slott. Event som kan innebära störningar läggs förslagsvis till augusti–april. Inte till maj–juli.

Ett föredömligt event

Artikeln kunde slutat här. Men så händer något. Jag går på Sven-Ingvars på *Rosendal Sessions*. Platsen invid Rosendals slott är oerhört väl vald. Obefintlig åverkan på grönytor. Inte ens om det störtregnar. Scen och publik placerad på grusplanen, inramad av det vackra slottet och höga träd. Rätt decibelnivå på artisterna och en publik som inte haft förfest med kringströdda ölfaskor i någon ekbacke.

KDF-chefen inledde konserten med att berätta om platsens historia i det större konceptet; den Kungliga nationalstadsparken. Ett event värdigt parken.

Så mycket bättre. Fortsätt så.

Henrik Waldenström

Ekosystemtjänster till städerna

I sista delen av artiklar om Richard Murrays bok *Why Cities Need Large Parks: Large Parks in Large Cities* har litteraturvetaren Emma Karlsson Lager gjort en djupdykning i kapitlet *Eco System Services*.

Varför är det så viktigt att låta parkerna ta plats i världens städer?

I kapitlet *Eco System Services* ledsagas läsaren av flera sakkunniga skribenter i några av världens stora urbana parker.

Vi får följa med över djurbroarna i Karawatha Forest (Australien) till den väldiga skogen i Sanjay Gandhi National Park (Indien). Så vidare till floderna, våtmarkerna och ängarna i Rouge Nation Urban Park (Kanada) och slutligen till den vattenmättade kusten i New Orleans (USA).

Genom berättelserna om de stadsnära parkernas tillkomst, särdrag och utmaningar formuleras en unison uppmaning: värna de urbana grönområdena, för de är ovärderliga för såväl det närmsta grannskapet som för det globala klimatet.

Hotspots för biologisk mångfald

Kapitlets inledande avsnitt *Why Large Parks Matter for Biodiversity and Eco-system Services*, författat av Anna Sofie

Persson, ger en utmärkt överblick över de större urbana grönområdenas betydelse för ekosystemen och för biodiversiteten.

Urbana parker har en självklar roll när det kommer till att möjliggöra naturupplevelser för människor, men mindre självklart är att de ofta även utgör unika habitat för hotade djur- och växtarter. Särskilt värdefulla verkar de urbana parkerna vara för pollinatörer såsom vilda bin.

Det kan tyckas motsägelsefullt, skriver Persson, sett jämte det faktum att urbaniseringen utgör en av de huvudsakliga orsakerna bakom minskad biodiversitet på jorden.

Historiskt sett har många städer grundats i regioner med hög biodiversitet eftersom detta har varit fördelaktigt för de mänskliga bosättningarna.

Idag lever således en stor del av jordens befolkning i så kallade "hotspots" för biologisk mångfald. När städerna väx-

Why Cities Need

Djurbron mellan naturreservaten *Karawatha Forest* och *Kuraby Bushland* i Brisbane, Australien, möjliggör en ekologisk länk och är en av fyra olika sorters viltpassager som prövas tillsammans med viltstängsel för att hindra djuren från att komma ut på motorvägen. (Bild från Medströms Förlag.)

er och grönområdena krymper hotas därmed den rika biodiversiteten, inte minst som konsekvens av habitatförstörelse och föroreningar.

Stadsförtätning och bortträngning av grönområden tenderar också leda till att värdet av återstående gröna ytor minskar. Detta genom att inhemska vegetationer går förlorade, mer intensivt parkunderhåll införas och på grund av ett tilltagande slitaget i och med ett ökat besöksstryck på de grönområden som finns kvar.

Stora eller små parker?

Men vilken betydelse har egentligen parkernas storlek och utformning?

Persson konstaterar att mindre grönområden inte kan göra samma nytta som större, varken ur ekologiska aspekter eller för rekreativ mässiga ändamål.

Hon fastslår vidare att så mycket som

23 procent av stadsytorna i Sverige består av gräsmattor. Gräsmattorna är inte bara kostsamma att underhålla, utan har skrävt värde för såväl biodiversiteten som för parkbesökarna. Persson föreslår att ersätta gräsmattor med mer ängsliknande vegetation, där stigar kan klippas så att även människor kan röra sig fritt.

Det är också av betydelse hur de gröna ytorna är fördelade. Olika arter föredrar nämligen olika förhållanden mellan park och bebyggelse.

Många fåglar, såsom hackspettar eller tättingar, trivs bäst där det finns stora intakta grönområden. Detta medan andra, till exempel gråsparven eller stenduvan, trivs i mänskligt konstruerade habitat.

Det är med andra ord viktigt för biodiversiteten att kombinera stora naturområden och parker med mindre grönytor i urbana miljöer.

ed Large Parks

Ekologiska länkar

Mel McGregor, som skriver om *Karawatha Forest* i Brisbane, Australien, framhåller också vikten av att skapa ekologiska länkar mellan större parker, skogar och reservat. Genom en kombination av stora och små grönområden uppstår passager som sammankopplar olika habitat.

Nationalstadsparken *Rouge National Urban Park* i Toronto, Kanada, är ytterligare ett exempel på detta. Parken utgör en viktig länk mellan flera grönområden, och möjliggör för djurlivet att röra sig fritt utmed skyddade korridorer.

Ekosystemtjänster

Utöver att vara många djur- och växarters habitat, förser urbana grönområden människan med en mängd funktioner – så kallade ekosystemtjänster.

Grönytorna utgör, som vi tidigare har konstaterat, värdefulla miljöer för fysisk och mental rekreation. (Det finns flertalet studier som visar på betydelsen av tillgång till grönområden för en god mental folkhälsa.)

Vidare erbjuder de urbana parkerna möjligheter att uppleva och lära sig om naturen, om olika arter och om ekosystemen.

Men ekosystemtjänsterna sträcker sig betydligt längre än så. Urbana grönområden förmår till exempel dämpa klimatförändringarna genom att binda koldioxid och därmed bromsa växthuseffekten. Att binda koldioxid i levande och död materia är förvisso inte unikt för parkerna – det gör all jordens vegetation.

Men urbana områden är särskilt utsat-

ta för klimatförändringarnas effekter, eftersom avsaknaden av växtlighet leder till lokalt högre temperaturer och dessutom medför större risk för översvämningar.

Resiliens vid klimatförändringar

Urbana parker och andra grönområden spelar med andra ord en avgörande roll för att upprätthålla resiliens vid allt oftare förekommande extremväder.

Biodiversitet, rekreation och klimatanpassning är alltså några av de livsviktiga aspekter som förekomsten av urbana grönområden förmår påverka i positiv riktning.

Persson understryker dock vikten av noggrann planering, för att de olika intresseområdena inte ska komma i konflikt med varandra.

I dragkampen mellan utveckling och bevarande är det en utmaning att balansera rekreationell användning med ekologiskt skydd, och Kaitlyn Chow betonar i sitt avsnitt om *Rouge National Urban Park* att parkernas framgång ofta är avhängig av samarbete mellan många olika grupper och institutioner.

Men som boken *Why Cities Need Large Parks: Large Parks in Large Cities* visar är experterna eniga om den centrala utgångspunkten: för de städer som omsorgsfullt planerar och värnar sina grönområden finns otroligt mycket att vinna.

Emma Karlsson Lager
Fil. kand. Litteraturvetenskap

Boken Why Cities Need Large Parks finns att köpa med rabatt på bokus.se/largeparks.

Vad jag såg på Den tålmodige mannen. *Djurgår'n*

En syn jag minns från i somras var den tålmodige man som hade till uppgift att hejda bilar från att svänga in på Djurgårdsbron. Under flera timmar stod han där, hela tiden vänlig, och trots två skyltar om förbjuden högersväng från Strandvägen körde bilarna på tills de nästan stod på hans fötter. En imponerande insats gjorde den mannen.

Det var i den bilfria veckan som ordnades av Djurgårdsförvaltningen och kommunen, för att pröva hur trafiksituationen blev på Södra Djurgården om inga bilar fick köra in.

Som hembygdsföreningen har tjatat! Och nästan gjort sig löjlig genom att år efter år be Djurgårdsförvaltningen samtala med staden för att begränsa biltrafiken. Vi har bett om en lösning vid Djurgårdsbron där stadens mark möter Djurgårdsmarken. Så, döm om vår förvåning, när de till sist föll till föga för vårt tjat.

Som hembygdsföreningen har tjatat!

En trafikutredning gjordes av konsultföretaget Iterio på uppdrag av KDF och KDI. Den presenterades ihop med staden och regionen i vintras, och en bilfri vecka föreslogs. Under den bilfria veckan fick ett hundratal Djurgårdsbesökare en enkät med frågan hur de upplevde veckan. Dessutom fick KDIs medlemmar en enkät. Resultatet av enkäterna är inte klart men vi har hört att framkomligheten ökade. En del vi pratat med tyckte det blev trivsammare, andra att folk slogs för att få plats på bussar och spårvagnar.

Hur som helst är trafiksituationen fortfarande kaotisk. De värsta dagarna ringlar sig olidligt långa bilköer från Djurgårdsbron ända till Waldemarsudde. Bilisterna hittar inte någonstans att parkera. Hur blir det när den stora parkeringsplatsen försvinner?

Gärna bilfritt året runt!

Grönan kommer ju bygga ut sitt tivoli där. Parkeringsplatserna ryker. Gärna bilfritt året runt! Men då ska inte bilisterna luras att köra över bron. De behöver i god tid, med hjälp av tydlig skyltning och information, få veta att det inte går att svänga in på bron.

Hur bra blir det inte i så fall för alla Djurgårdsbesökare, oavsett om de kommer från Nacka eller Nordmaling!

En trafikspaning av Kerstin Brunnberg

P.S. Den proffsige trafikdirigenten utför nu med samma vänlighet sitt värv när han stoppar kaos av bussar och taxi vid infarten till Vasamuseet. D.S.

Ovanliga matsvampar

”Få aktiviteter kräver så litet men ger så mycket som att bege sig ut i skog och mark.”

Så inleder Oliver Karlöf sin bok. Han är en riktig skogsentusiast. ”Ett stormkök kanske inte är värt att ta med på varje tur, men nystekt svamp i en mossklädd skog är en upplevelse alla bör unna sig då och då.”

För oss som bara vet hur en kantarell ser ut tar den här boken oss till en ny nivå. Oliver skriver att ”Syftet med boken är just att uppmärksamma matsvampar som har unika smaker men som ofta blir kvarlämnade i skogen.”

Bruschetta med blodriska

Boken är pedagogiskt uppdelad. När du läser om exempelvis blomkålssvampens habitat, förklaras ordet habitat i Ordförklaringar längst bak. I svampregistret ser

du att blomkålssvampens eget kapitel är på sidan 33. Varje kapitel beskriver inte bara hur svampen ser ut och doftar, utan också hur den ska plockas och enklast renas. Just blomkålssvampen ska du dela i mindre bitar innan du lägger i korgen. Du får också veta att den blir den knaprig och smakar pepprigt när du steker den. Till och med ett spännande japanskt snabbmatsrecept på blomkålssvamppannkaka med okonomiyakisås får du.

Bland bokens 33 svamparter finns också den vanliga men förbisedda sandsoppen och den svårfunna och eftertraktade goliatmusseronen.

Smaka på det här: *Wok med ostronmussling och thaibasilika. Jägarschnitzel på färticka med tartarsås. Bruschetta med blodriska.*

Årets svampbok

Ovanliga matsvampar är med andra ord både fullmatad och pedagogisk.

Den är utan tvekan årets svampbok. Sara Edströms läckra formgivning av Oliver's vackra skogsbilder och Saga Mariah Sandbergs utsökta svampillustrationer gör den också till en vacker presentbok.

Red.

Bilden till vänster på blomkålssvamp är tagen av Oliver Karlöf.

RESTAURANT • CAFÉ • VÅRDSHUS

Djurgårdsslätten 78, Tfn 08-663 71 82
www.lillahasselbacken.se

Lilla Hasselbacken

*Djurgårdens gröna oas, med punsch-
verandor och snickarglädje.*

Varmt välkomna in till oss!

UPPTÄCK VRAKS UTSTÄLLNINGAR OCH PROGRAM

VRAK
MUSEUM OF
WRECKS

VRAK.SE – ÖPPETTIDER & INFO

FOTO: ÅKE ERIKSSON LINDMAN

Konsthallen restaurang, butik och bageri öppnades officiellt i slutet av augusti med vernissagen av gruppställningen Current Forms #1. I Konsthallen möts noggrant kurerade rätter och konst i en vackert inredd miljö.

Läs mer om Konsthallen på konsthallen.com.

KONSTHALLEN

NYTT LIV I KONSTHALLEN PÅ DJURGÅRDEN

I april 2022 monterades byggställningarna runt Konsthallen på Djurgården ned och den åter-skapade fasaden såg vårsolens ljus för första gången. Under drygt ett år pågick arbetet med tak och fasad samtidigt som tidigare kontors-lokaler omvandlades till vackra hotellrum, butik,

restaurang och bageri. Gränden som tidigare skiljde fastigheterna åt täcktes av ett glastak, inreddes och välkomnar nu hotellgäster till nya Backstage Hotel. Intill huserar Konsthallen restaurang, butik och bageri där mat och dryck delar plats med samtida konst.

BACKSTAGE

Med en stark koppling till kulturscenen bjuder Backstage Hotel in till en vibrerande värld i rum, sviter och loft med distinkt design och intim karaktär. Läs mer på backstagehotelsthlm.com

Se bilder och läs om arbetet med Konsthallen 2 och 15 på 3eentertainment.se

Gå till botten.

Dyk ner i Östersjön på Baltic Sea Science Center och upplev livet under ytan på nära håll.

Baltic Sea
Science Center

SKANSEN

PREMIÄR 2 DEC!

WINTER
WONDERLAND

Gröna Lund

Avsändare:
Djurgårdens
hembygdsförening
Östra Varvsgatan 1A
115 21 Stockholm

B PP Sverige, Port Payé

DJURGÅRDSSLÄTTEN

Måndag – fredag 8.00 – 19.00

Lördag & söndag 9.00 – 19.00

Tfn 08-660 79 75

Även färdiga smörgåsar

ICA BANÉR
Banérgatan 3 | Tel 660 22 06

Öppettider Måndag-Lördag 9-21 | Söndag 10-20

OAXEN

KROG • SLIP • PRINCE van ORANGIËN

info@oaxen.com 08-551 531 05 www.oaxen.com

VILLA KÄLLHAGEN

HOTELL | RESTAURANG | MÖTEN

www.villakallhagen.se

Trädgårdstjänster & design för
balkong, terrass eller trädgård
www.rosendalstradgard.se

ROSENDALS TRÄDGÅRD

*Svenskt
mathantverk
i historisk miljö.*

Öppet 363 dagar om året.

Ulla Winblad

Tel. 08-534 897 01
www.ullawinblad.se

VÄLKOMNA TILL SPRITMUSEUM RESTAURANG!

Vi bjuder på en upplevelse av säsongens smaker med
närproducerade råvaror, både på tallriken och i glaset.
Öppet för lunchgäster, förbipasserande och kvällsgäster.

Öppet tisdag-söndag
www.spritmuseum.se

SPRITMUSEUM